

§ 4. Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *St. Nowodworski*

Minister Skarbu: *H. Linde*

Prezes Najwyższej Izby Kontroli: w z. *Bol. Weycbert*

659.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Skarbu

z dnia 11 sierpnia 1923 r.

w przedmiocie umieszczania inwalidów wojennych niezdolnych do samodzielnego zarobkowania i pozbawionych opieki w zakładach opiekuńczych.

Na podstawie art. 58 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. № 32 poz. 195) w wykonaniu art. 48 tejże ustawy w brzmieniu ustawy z dnia 4 sierpnia 1922 r. zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz o zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. № 67 poz. 608) zarządza się co następuje:

§ 1. Inwalidzi wojenni ciężko poszkodowani z utratą 75—100% zdolności zarobkowej, niezdolni do samodzielnego zarobkowania, przedewszystkiem zaś tacy, których określa § 33 rozporządzenia o zaopatrzeniu inwalidów wojennych z dnia 10 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 20 poz. 132) mogą być na stałe umieszczeni w odpowiednich zakładach, wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia, o ile są pozbawieni opieki.

Inwalidzi wojenni ciężko poszkodowani z utratą 45—74% zdolności zarobkowej, o ile są niezdolni do samodzielnego zarobkowania z powodów natury psychicznej lub na skutek funkcjonalnego zaburzenia na tle nerwowym, powstałego w związku przyczynowym ze służbą wojskową, jeżeli równocześnie są pozbawieni opieki osób drugich, mogą być czasowo umieszczeni w tychże zakładach wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia lecz tylko na okres wyżej wymienionej niezdolności do zarobkowania.

§ 2. Inwalidzi wojenni umysłowo chorzy i pozbawieni opieki mogą być umieszczeni wbrew woli w odpowiednich zakładach wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia po urzędowym stwierdzeniu choroby umysłowej, o ile choroba nie wymaga leczenia, a dotknięty nią nie jest niebezpiecznym dla otoczenia.

§ 3. Za pozbawionego opieki uważa się inwalidę ciężko poszkodowanego, jeżeli zachodzi jeden z następujących wypadków:

- 1) nie posiada żadnej rodziny;

- 2) członkowie jego rodziny nie są w możności poświęcić się jego pielęgnacji;

- 3) kalectwo (choroba) jego budzi odrazę osób, stanowiących jego otoczenie.

Okoliczności wymienione pod 1 i 2 winny być stwierdzone przez władzę administracyjną, wymienione zaś pod 3), przez lekarza powiatowego.

§ 4. Przez odpowiednie zakłady, wzmiankowane w § 1 niniejszego rozporządzenia rozumie się domy inwalidów wojennych, organizowane i utrzymywane przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

W razie braku miejsc w domach inwalidów inwalidzi mogą być umieszczeni w odpowiednich zakładach samorządowych i społecznych na koszt Skarbu Państwa na zasadzie umowy zawartej z temi zakładami przez organa Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

§ 5. Nadzór i kontrolę nad zakładami, wymienionymi w § 4 niniejszego rozporządzenia sprawują urzędy wojewódzkie, które na zasadzie instrukcji i regulaminu wydanych przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej:

- a) decydują o przyjęciu inwalidów wojennych do zakładów, znajdujących się na ich terenie względnie o zwolnieniu ich z tych zakładów,
- b) prowadzą ewidencję zakładów i schronisk dla inwalidów wojennych na terenie swego województwa oraz ewidencję inwalidów wojennych, znajdujących się w tych zakładach na podstawie aktów ewidencyjnych, przedkładanych przez zakłady,
- c) przedkładają Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej sprawozdania o wykonywaniu opieki nad inwalidami wojennymi w zakładach i schroniskach oraz odnośne preliminarze budżetowe na podstawie sprawozdań i preliminarzy, przedstawianych przez zakłady i schroniska,
- d) asygnują wymienionym zakładom sumy potrzebne na ich utrzymanie i zwracają poniesione wydatki zakładom samorządowym i społecznym, w których umieszczeni są inwalidzi wojenni,
- e) podają do wiadomości powiatowej komendy uzupełnień datę przyjęcia inwalidy do zakładu lub zwolnienia z zakładu w celu umożliwienia odpowiednich zmian w ewidencji inwalidów wojennych oraz do wiadomości izby skarbowej, w celu unormowania wypłaty renty inwalidów i ustalenia wysokości renty ich rodzin.

§ 6. Inwalidzi wojenni, którzy korzystają z opieki w zakładach wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia, otrzymują bezpłatnie: całkowite utrzymanie, odzież, w razie potrzeby całkowite leczenie.

Inwalidzi wojenni umieszczeni na stałe otrzymują odzież na własność, zaś inwalidzi wojenni, umieszczeni w zakładach czasowo, korzystają z odzieży inwentarzowej zakładów, a otrzymują tę odzież na własność, jeżeli przebywali w zakładzie przynajmniej 1 rok.

Rentą umysłowo chorego inwalidy może dysponować na rzecz chorego za zgodą opiekuna prawnego inwalidy—zarządzający Zakładem.

§ 7. Inwalidzi wojenni korzystający z zakładów wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia zobowiązani są pod rygorem wydalenia do przestrzegania regulaminu wewnętrznego tychże zakładów.

O ile inwalidzi wojenni, umieszczeni w domach inwalidów wojennych, mają możliwość wykonywania pracy zawodowej, lub wyrażają chęć szkolenia się w zawodzie, mogą pracować w warsztatach, istniejących przy tych zakładach za zgodą lekarza zakładowego, w zakresie przez niego wskazanym.

§ 8. Zwolnienie z zakładów wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia może nastąpić za zgodą urzędów wojewódzkich na życzenie własne pensjonariuszy względnie ich opiekunów prawnych. Samowolne opuszczenie zakładu przez inwalidę powoduje utratę nazawsze przez tego inwalidę prawa do umieszczenia w zakładach inwalidzkich.

§ 9. Inwalidzi wojenni ubiegający się o umieszczenie na stałe lub na pewien okres czasu w zakładach wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia, oraz osoby zainteresowane, proszące o przymusowe umieszczenie inwalidy w tychże zakładach, wnoszą podanie do urzędu wojewódzkiego przez władzę administracyjną I instancji, na której terenie inwalida stale mieszka (w Warszawie do Komisarjatu Rządu). Podanie o zwolnienie z zakładów wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia wnosi się w sposób wyżej wymieniony za pośrednictwem zarządów zakładów.

§ 10. Podania o umieszczenie inwalidów wojennych w zakładach wymienionych w § 4 niniejszego rozporządzenia powinny zawierać szczegółowe uzasadnienie konieczności opieki zamkniętej oraz:

- 1) odpis dokumentów inwalidzkich, będących w posiadaniu petentów,
- 2) urzędowe stwierdzenie, że inwalida wojenny jest niezdolny do samodzielnego zarobkowania i pozbawiony opieki, a w razie jeśli jest umysłowo chory, nadto, że choroba nie wymaga leczenia i dotknięty nią nie jest niebezpieczny dla otoczenia.

Podanie o zwolnienie z zakładu inwalidy umieszczonego tam wbrew jego woli powinno zawierać dowód, że inwalida wojenny po opuszczeniu zakładu będzie miał dostateczną opiekę.

O ileby załączniki wymienione pod 1) okazały się niewystarczające, może urząd wojewódzki zażądać od właściwej powiatowej komendy uzupełnień wyciągu z orzeczenia komisji rewizyjnej oraz ewentualnej fachowej opinii lekarza powiatowej komendy uzupełnień.

§ 11. Djeły i koszty podróży, odbytej na wezwanie władzy w związku z niniejszym rozporządzeniem, pokrywa się w myśl §§ 110—123 rozporządzenia wykonawczego z dnia 10 stycznia 1923 r. (Dz. U. R. P. № 20, poz. 132).

§ 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej:

L. Darowski

Minister Skarbu: *H. Linde*

Minister Spraw Wojskowych: *Szeptycki*

660.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Ministra Spraw Wojskowych i Ministra Skarbu

z dnia 11 sierpnia 1923 r.

w sprawie dostarczania ociemniałym inwalidom wojennym narzędzi, środków pomocniczych i psów-przewodników.

Na podstawie art. 58 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz rodzin po poległych i zmarłych, których śmierć znajduje się w związku przyczynowym ze służbą wojskową (Dz. U. R. P. № 32 poz. 195) w wykonaniu art. 40 i 41 tejże ustawy zarządza się co następuje:

§ 1. Inwalidzi wojenni ociemniali, którzy w ciągu odpowiedniego czasu poddawali się reedukacji zawodowej w jednym ze specjalnych zakładów inwalidzkich Rzeczypospolitej Polskiej lub byłych państw zaborczych i po przebyciu odnośnych kursów, wykazują dostateczne wiadomości i wprawę niezbędną do samodzielnego wykonywania zawodu, mogą otrzymać na koszt Skarbu Państwa jednorazowo komplet narzędzi, potrzebnych do urzędzenia własnego warsztatu.

O ile inwalidzi ociemniali, pochodzący z armji zaborczej, poddawali się reedukacji w zakładach reedukacyjnych państwa zaborczego, dowód zaś szkolenia zagubili, a uzyskanie wtórnika świadectwa jest bardzo trudne lub niemożliwe, winni, w razie ubiegania się o wspomniany komplet narzędzi, poddać się egzaminowi w jednym z zakładów reedukacyjnych, utrzymywanych przez Państwo, w celu stwierdzenia wyszkolenia zawodowego i uzdolnienia do samodzielnego wykonywania zawodu.

Inwalidzi ociemniali, którzy przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia otrzymali narzędzia pracy zawodowej, środki pomocnicze i t. p. od urzędów państwowych, instytucji lub stowarzyszeń filantropijnych Rzeczypospolitej Polskiej lub b. państw zaborczych, nie mogą domagać się ponownego bezpłatnego przydziału takich samych narzędzi i środków pomocniczych.

§ 2. Inwalidzi wojenni ociemniali, po przebyciu kursu wyszkolenia, mają prawo do otrzymania 9-wierszowej, względnie, w wypadkach zasługujących na uwzględnienie, 21-wierszowej tablicy do pisania pismem wypukłym ciemnych.

Inwalidom ociemniałym, którzy wykonują zawód intelektualny, wymagający częstego korzystania z pisma ciemnych (stenotypiści, korespondenci i t. p.) przysługuje prawo do otrzymania maszyny do pisania pismem wypukłym, w wypadkach wyjątkowych z dyktafonem lub parlografem.

Inwalidzi wojenni ociemniali, poświęcający się zawodom intelektualnym i posiadający niezbędne ku temu wykształcenie ogólne i kwalifikacje, mają prawo do otrzymania zwyczajnej maszyny do pisania, niezbędnej do wykonywania ich zawodu.

Naprawa maszyn do pisania pismem wypukłym i zwykłym, otrzymanych na koszt Skarbu Państwa,